ANUL IV. ARAD, Sâmbătă, 8|21 Noemvrie 1914. Nr. 247.

ABONAMENTUL:
Pe un an . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.— „
Pe 3 luni . . 7.— „
Pe o lună . . 2.40 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . 40.— franci.
Telefon
pentru oraş şi interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACŢIA
şi ADMINISTRŢIA
Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERŢIUNILE
se primesc la administraţie.
Mulţumite publice şi Loc deschis costă şirul 20 fil.

Manuscriptele nu se înapoiază.

Două voci
despre
atitudinea României.

De **Dr. Gheorghe Gârda.**

Nici nu se începuse bine războiul european şi din toate părţile auziai lumea întrebându-se: *Ce va face România?*

Răspunsul era aşteptat cu mare nerăbdare, deoarece toată lumea cultă era în clar cu aceea, că învingerea de partea acelora va fi, unde va lupta România, cu moderna, disciplinata şi viteaza sa armată.

Consiliul de coroană a decis, că România deocamdată va îngriji de *apărarea graniţelor sale.*

Deja în hotărârea aceasta era evident, că România nu va rămânea până la sfârşit în situaţia aceasta. Deci o nouă întrebare:

Cu cine va ţine România?

Răspunsurile sunt deosebite şi părerile sunt în felurite chipuri motivate.

In articolul de faţă ne vom ocupa numai de părerile motivate în două broşuri, apărute în cursul războiului actual, care şi până acum a primit o abundentă jertfă de sânge românesc.

Nu voiu lansa aici păreri de ale mele, ci mă voi restrânge a face cunoscut conţinutul acestor broşuri scrise, de oameni competenţi, cu multă iubire de patrie.

I.

Prima broşură este: *Europa, Rusia şi România,* studiu etnic şi politic, de *D. A. Sturdza,* fost preşedinte al consiliului de miniştri, secretar al Academiei române. Ediţia II, Bucureşti 1914.

Studiul acesta a fost scris înainte de aceasta cu 25 de ani şi a fost publicat pentru prima oară în anul 1890.

Autorul a scos de sub tipar a doua ediţie, fiindcă, după cum spune în introducerea scrisă la 14 Septemvrie, studiul acesta are acum un interes de actualitate.

„Cetiţi aceste pagini cu răbdare" — zice autorul — istoria este o bună călăuză. Reculegeţi-vă, şi chiar dacă hrăniţi antipatii personale, totuş siliţi-vă a judeca clar realitatea şi posibilităţile, *a simţi ca Români,* nu după placul străinilor, căci altfel vom fi desfiinţaţi de pe harta politică a Europei".

Firul ideilor din această broşură e următorul:

La începutul erei creştine, din contopirea elementului roman şi german, s'a format *civilizata lume occidentală,* în contra căreia au pornit cu furtună: Mongolii, Tătarii, Arabii şi Turcii, cari toţi au fost învinşi. După Turci însă s'au ridicat Ruşii, să poarte lupta cu Europa, pentru ca să fondeze o lume nouă, *lumea rusească.*

Dacă tragem pe harta Europei o linie dreaptă dela Cap Nord spre Triest, despărţim Europa în două părţi: una occidentală, compusă din popoare latino-germane, şi una orientală, în care predomneşte elementul slavon. *„Israiliţii* din Orientul Europei s'au aşezat în grupul ruso-slavon, fiindcă partea cea mai mare a lor locuesc în Rusia, se răspândesc de acolo în Austro-Ungaria, România şi peninsula balcanică şi din cauză, că nu se contopesc cu nici o naţionalitate, devin, când trec peste hotarele imperiului dela Nord un instrument însemnat de disolvare a orice aspiraţiune naţională, de slăbire a forţelor de rezistenţă a popoarelor grupate politiceşte în state organizate şi prin urmare de favorizare a lucrării de cutropire a Rusiei prin înrâurirea lor antinaţională".

Europa occidentală a ridicat trei braţe de apărare contra lumei slavone şi anume:

1. Braţul de nord format din Scandinavi, Fini, Leţi şi de Germani.

2. Braţul de sud, care trece prin Dalmaţia, Albania, Grecia şi Macedonia până în Turcia.

3. Braţul de mijloc din Viena prin Pressburg trece prin Ungaria şi se termină în un puternic pumn format de România.

Dela începutul tendinţelor panslaviste Rusia a simţit, că nu-şi poate ajunge scopul până ce nu nimiceşte aceste braţe, cari îi stau în cale. Planul îi era următorul: a nimici România, căci în braţul cel mai vânjos Românii au puterea fiind ei 54.33%, Ungurii 35% iar Germanii 10.67%; după aceea a ocupa Constantinopolul, ca astfel încunjurând braţul de mijloc şi ciuntind pe cel de sud să poată contopi în marea slavă, popoarele ce-i stau în cale. Inceputul l-a făcut cu cedarea Bucovinei, al doilea pas a fost răpirea Basarabiei, a continuat cu protectoratul rusesc în Moldova şi Muntenia pregătind cu mare zel atacul contra Constantinopolului.

O serie întreagă *de scrieri istorice şi politice,* al căror scop este a dirige în acest senz opinia publică rusească, ne demonstrează cu câtă râvnă se nizuiesc Ruşii a realiza idealului panslavist.

Generalul Fadajew în anul 1868 accentua următoarele: 1) Chestiunea orientală e chestiunea slavonă, 2) Singura piedică, ce întâmpină Rusia în aspiraţiunile sale slavone este separaţiunea sa de popoarele slave meridionale prin Galiţia austriacă, şi prin *România,* fortăreaţa dela Dunăre, care separează pe Ruşi de Slavii balcanici. Deci aceste piedici trebuiesc ori şi cum înlăturate din calea idealului panrusesc.

N. J. Danilewszki în o scriere curat politică expune tendinţele Rusiei în un mod de tot explicit. Europa pentru Rusia nu există nici geograficeşte, nici istoriceşte, nici ca civilizaţiune. Ideia slavismului este una cu ideia Dumnezeirii, deci toate popoarele trebue să se contopească în marea slavă. Deoarece chestia Orientului e o chestie rusească, Rusia trebue să fie moştenitoarea Bizanţului, ca atunci lumea slavonă, plină de vigoare şi puternică să între numai decât în luptă crâncenă cu vechea lume europeană putrezită, pentru a da naştere marei *Federaţiuni ruso-slavone,* compusă din următoarele state: 1. Imperiul rus, 2. Regatul ceho-moravo-slovac, 3. Regatul sârbo-croato-slovean, 4. Regatul Bulgariei, 5. Regatul Greciei, 6. Provincia Constantinopolului, 7. Regatul Ungariei, şi în fine 8. Regatul României.

Ioan Kollar încă înainte de Danilewski, pela 1830, cânta patria Slavonilor, *Panslavia,* şi se întreba: Ce vom fi noi Slavii în 100 ani? Ce va fi atunci Europa? Şi el dă imediat răspunsul scurt şi cuprinzător: peste 100 de ani viaţa slavă *ca un potop* îşi va întinde imperiul ei *peste tot locul.*

Aci autorul exclamă: *„Cu fiori trebue Românul să ceteasca aceste rânduri, văzând şi pipăind, de câte ori trec peste trupul României liniile de unire ale lui Kollar".*

Altă lucrare în serviciul ideilor panslaviste este: *„Harta populaţiunilor slave din Europa"* de Komarow şi Sarjanko, apărută în Decemvrie 1889 şi publicată de revista *„Slawianszkya Isvestia"* sub egida „Comitetului de binefaceri" din Petersburg. Scopul acestei harte este de a însufla masselor încrederea, că planurile ruseşti nu numai sunt posibile, ci sunt chiar o necesitate, rezultând din însaş firea lucrurilor. In harta aceasta fruntariile politice au dispărut, iar elementele slavice se prezintă legate în mod firesc unele de altele: grupul de nord prin Basarabia şi Dobrogea, se leagă de grupul sudic, care întinde mâna prin Boemia peste Carpaţi astfel, că uriaşul slavon strânge aspru în braţe zidul central al Europei, al cărui puternică bază o formează *România.* In harta aceasta Turcii şi Grecii n'au nici o însemnătate.

Harta aceasta, revăzută, a apărut în nouă ediţie în: *„Russko-Slavinsky Kalendar 1890 god",* cu scopul acela, ca să pătrundă cât mai mult în păturile de jos ale poporului. Chiar şi coperta acestui călindar demonstrează tendinţele panslaviste.

In a doua ediţie a hartei acesteia braţul etnic de nord şi de sud al Europei occidentale este foarte subţiat, foarte slăbit, aproape să dispară. Braţul de mijloc, la capătul occidental, e slăbit de tot: Slavii dela nord şi dela sud sunt la Viena foarte apropiaţi unii de alţii astfel, că braţul acesta se prezintă aproape încunjurat de Slavi, cari nu peste mult vor tăia pe Unguri şi pe *Români din lumea europeană,* ca apoi să fie introduşi în lumea ruso-slavă. Rezultatul deci: *„Zidul şi cetatea dunăreană să dispară,* c'apoi elementul slavono-rus se va putea revărsa cu o putere irezistibilă asupra Europei spre a realiza visul Panslaviştilor".

Nestrămutatele tendinţe politice panslaviste se evidenţiază şi din declaraţiunile unor *domnitori şi politiciani de ai Ruşilor.*

Cu ocaziunea răpirei Basarabiei *Impăratul Alexandru I,* a spus următoarele: „Bulgarii, Moldovenii, Muntenii şi Sârbii caută o patrie. Să le promitem independenţă, întemeiarea unui *regat slav".* Că ce însemnează regat slav pentru România, aceea tot natul şi-o poate închipui.

Cancelarul rus, comitele *Nesselrode* scria în 12 Februarie 1830 Marelui Duce Constantin, că nizuinţa Ruşilor este de a ajunge necondiţionat la Constantinopol, ca să răstoarne imperiul turcesc, ca acesta să nu mai existe decât sub protecţiunea Rusiei *„şi a nu mai executa de acl înainte, decât dorinţele noastre".*

Impăratul Nicolae I, zicea în 21 Februarie 1853: *„Constantinopolul* nu poate fi nici al Angliei, nici al Franţei, nici al vre-unei alte puteri" — numai al Rusiei!!

Pericolul panslavismului a fost de cu vreme recunoscut de Europa occidentală, care a căutat toate mijloacele, cu care se poate apăra con-

ra lui. Rezultatul acestor cercetări este acela, că toată lumea cultă a ajuns la convingerea, că cel mai puternic scut al civilizațiunei europene contra năvălirii slave este *regatul Român*, care după cum a accentuat un mare politician *„e poarta de oțel, care închide Rușilor calea spre Constantinopol". Napoleon* III a zis: *„Principatele române trebue să devie Bulevardul Europei occidentale în contra colosului dela Nord".*

Colonelul Stoffel în scrierea sa: *„Pericolul care amenință națiunile culte despre răsărit"*, accentuiază următoarele: „Grație diviziunilor între celelalte popoare, Rusia va pune mâna într'o zi *pe provinciile dela Dunăre*, și din aceea zi, Rusia va domina peste Europa dela Marea Baltică până în Archipelag".

Comitele Cavour, unul din giganții politici ai lumei, vedea deasemenea în formarea unei *Românii mari* la Dunărea de jos un mijloc puternic de apărare contra potopului slav. Intr'o scrisoare din 4 Septemvrie 1856 adresată Comitelui *Corti*, ambasadorul regelui Victor Emanuel la Londra, Cavour scria următoarele:

„Românii (deci nu numai regatul român) constitue un obstacol în contra tendințelor de unire, cari animă diferitele ramuri ale marei familii slave".

De unde însemnătatea aceasta mare a neamului românesc pentru cultura europeană? Răspunsul e simplu: Românii sunt elementul cel mai numeros (13 milioane), cel mai puternic, care cu o cultură apuseană se opune tendințelor panslaviste. Românii nu numai că prin originea lor se țin de Europa Occidentală, dar chiar și în timpurile cele mai nefaste ale traiului lor, ei nu au rupt relațiunile cu lumea apuseană dela care și-au primit toate impulsiunile lor.

Bazat pe aceste cercetări autorul se întreabă: *de ce fel trebue să fie politica românească?*

„Politica de neutralitate — zice el — este nu numai un non-sens, ci o cale, care duce de-a dreptul la tradarea statului român, la tradarea intereselor celor mai vitale materiale, morale și politice ale națiunii".

„Lupta va fi deci partea și a statului român modern, precum ea este partea oricărui stat, care vrea să vieze viață trainică, temeinică, sigură, cu viitor deschis. Dar lupta Românilor din regat și *afară de regat* a fost, este și va fi alăturea cu Occidentul cult, în contra aspirațiunilor cutropitoare ale Răsăritului încă necult... Românii să nu uite niciodată, că nu *Țarul* Rusiei i-a așezat la Dunăre, pentru a fi sentinela totdeauna trează a lumii civilizate, ci cel mai mare împărat al Romei — Traian".

„Aceasta este politica românească, o alta nu există și nu poate exista".

II.

A doua broșură este: *„Nici într'un chip cu Rusia"*, de *Radu Rosetti*. București 1914.

Broșura este împărțită în 10 capitole cu următorul conținut:

1. *Ce se aude astăzi în România pe toate cărările?*

Răspunsul: Să trăiască Franța! Nici într'un chip cu Austria! La Tisa!

Ba unii merg până a striga: Să trăiască Rusia!

De ce? Pentrucă judecă superficial, se lasă târiți de prejudiții și nu-și dau truda a înțelege scopul pentru care luptă grupările europene.

Scopul broșurei este de a expune temeiurile pe cari se sprijină concluziunea autorului.

2. *Dragostea noastră pentru Franța și recunoștința ce i-o datorăm.*

Iubim Franța, fiindcă cu poporul francez avem câteva afinități și multe cusururi comune, fiindcă mulți Români își fac studiile în Franța și fiindcă am importat multă cultură de acolo.

Statul român însă nu are nici o datorie de recunoștință pentru Franța, deoarece pentru statul român Franța nu a făcut nimic. Ce s'a făcut, s'a făcut prin Napoleon III. Franța nu s'a prea interesat de noi, dovadă vechea monarhie franceză, care avea de noi o cunoștință foarte slabă. Napoleon I ne-a oferit de repețite ori Rusiei. Cancelarul **Nesselrode** ne contesta până și calitatea de naționalitate deosebită și neslavă. Franța leagă frăție cu dușmana noastră, cu Rusia, Franța n'a făcut nici un gest pentru de a opri răpirea Basarabiei, iar recunoașterea independenței o condiționează de încetățenirea în massă a Jidanilor, ca aceștia să poată pune mâna mai ușor pe toate bogățiile țării, Franța ne-a prigonit în criza dela 1899, și tot atunci **Raimond Poincaré**, șeful de astăzi al statului francez s'a făcut protectorul acelora, cari jăfuiau țara.

3. *Ce bine ne-a făcut Rusia și ce iubire îi datorăm?*

In 1806 Rușii ocupă Moldova și Țara Românească. Timp de șase ani le storc prin rechiziții și prestațiuni de tot felul. După ce văd că nu le pot lua de tot în stăpânire, în 1812, răpesc Basarabia.

Pe timpul protectoratului Rusia se nizuește să sugrume în Români orice deșteptare a simțului național, îi despoaie, îi exilează și se trudește să-i nimicească de tot. **Kutuzov** se laudă că: „nu va lăsa Românilor decât ochii din cap, ca să plângă".

Când s'a adus la cunoștința lui **Zalthutin**, că boerii nu mai găsesc boi, pe cari să-i înjuge la carele cu proviant și muniții, acesta răspunde: **„atunci să se înjuge boierii".**

In 1877 la Plevna Turcii îi înfrâng pe Ruși, aceștia cer ajutorul României sub ori ce condițiuni va voi aceasta, Românii îi scapă, dar în loc de răsplată la 1878 Rușii ne răpesc din nou Basarabia, care ne-o restituise tratatul dela Paris. In afacerea Silistrei ne-au fost contrari, iar antârți ne-au amenințat, că trec Prutul, de trecem noi Dunărea.

4. *Ce-a făcut Rusia din Basarabia și ce-ar fi făcut din noi, de-ar fi izbutit să ne anexeze la 1912?*

La început Basarabia era calificată de **Oblași**, adică țară autonomă, în curând însă Rușii desființează sfatul înalt și fac din ea **gubernie** rusească. In școlile lancasteriane cu limba de predare românească introduc buchile cirilice iar la 1864 desființează total aceste școli și le înlocuiesc cu școli rusești. In biserică introduc limba slavonă, interzic limba românească, iar la 1881 desființează și tipografia românească, care funcționa pe lângă episcopie.

Ce a făcut Rusia din Basarabia și ce face din Finlanda, aceea ar fi făcut și din România, dacă ar fi anexat'o la 1912.

5. *Ce rău ne-au făcut Austriacii și Ungurii și ce primejdie alcătuiește pentru România monarhia austro-ungară?*

Trebuie să facem deosebire între Austria și Ungaria.

a) **Austria:** ne-a răpit Bucovina. O rană care sângeră și astăzi. E mare deosebire însă între răpirea acesteia și a Basarabiei. Lăcomia Austriei n'a fost cel puțin însoțită de ipocrizia Rușilor, cari zicând, că sunt ocrotitori, au venit să ne fure.

E drept, că Austria și-a dat toată truda, ca să rutenizeze Bucovina, că a favorizat totdeauna elementul rutean în dauna celui român. Cu toate acestea însă Românilor li s'a lăsat limba în școală și în biserică. Românul în Bucovina își poate face până la universitate toate studiile în limba lui. E mare deosebire între starea țăranului din Bucovina și a celui din Basarabia.

Cât de mult a greșit Austria se vede acuma din cazurile de tradare ale Rutenilor. Oare și de acum înainte vor fi ei desmerdații Austriei?

Austria ne-a făcut neasemănat mai puțin rău decât Rusia și nu este nici o probabilitate, ca Austria să urmărească anexarea României, cum o urmărește aceasta Rusia.

Pe timpul absolutismului Austria a făcut și un mare bine neamului românesc: a permis înființarea de institute culturale, cari fac fala Românilor din Transilvania.

Chiemarea Voevodului...

Ștefane, Măria Ta,
Scoală-Te și nu mai sta!
Nu vezi semne colo'n zare?
N'auzi glas de grea 'ncercare?
Ultă! 's dușmani la hotar,
Vino, dune 'n luptă iar!
Ștefane Măria Ta,
Oastea-Ți vine.... nu mai sta!

Se apropie de noi
Al barbarilor puhoi,
Țara să ne-o prăpădească —
Visul — să ni-l prăbușească!...
Uite Doamne, cum mai viu
De prin zări, dinspre Hotin!....
Ștefane Măria Ta,
Grabnic leagă-Ți sabia!

Lasă pacea, Te avântă,
Vezi, pădurea cum mai cântă!....
Ștefane Iubit Voevod
Pune-Ți gândul în norod!
Lumea, fă Tu ca să vază.....
Căci oștirea Ți-e viteză!
Ștefane Măria Ta,
Hai de grab nu 'ntârzia!

Ne vom bate ca eroi
S'om strivi acel puhoi —
Căci mereu ne-atine calea,
Și ne tulbură cu jalea!...

Dumnezeu ne-a ajuta
Că luptând ne-om închina!
Ștefane Mărit Voevoade
Hai în mijloc la noroade!

...Și dușmanul învingându-i,
Norocindu-ni-se gândul,
Ștefane, cum s'or plini
Iar cu pace-i odihni
La Suceava 'n Mănăstire!
— Și vei fi spre pomenire....
Oi, ce grea-i Măria Ta,
Jalea lor.... și jalea mea!

...Astfel se rugă norodul
Către Domnul lor Voevodul....
Dară vreme'-a vremuit
Domnul vai! nu s'a trezit!....
— Lângă sfânta Mănăstire
Stă măreața Lui oștire,
Cu rugări din glas trudit
Și cu dor neîmplinit!!...

Valeriu Bora.

Zări din univers.

Cometa Delavan. — Transitul lui Mercur.

In toamna aceasta am putut admira două fenomene cerești, relativ rare: cometa Delavan, visibilă cu ochii liberi de prin Septemvrie și trecerea lui Mercur în dreptul Soarelui, întâmplată în 7 Noemvrie, între orele 9 dimineața și 2 după amiazi.

Cometa a putut-o vedea ori cine mai ales în serile și diminețile senine din Octomvrie. Transitul lui Mercur a rămas și rămâne ascuns de privirile libere. Se vede numai prin ochiane adaptate la observații solare.

La astfel de treceri astronomii sunt totdeauna la postul lor de observație, în momentele calculate pentru apariția fenomenului. Eu nu sunt astronom de profesie, dar în ziua de 7 Noemvrie nici nu m'am nimerit la postul de observație când s'a început fenomenul. Pe la 1 oră după amiazi, când orele de birou mi-au dat răgaz, Mercur trecuse de meridian, pe emisfera occidentală a Soarelui. Părea un picur negru pe vasta suprafață strălucitoare. In depărtare, pe cadrantul nord-est al Soarelui, se profilau două grupe de pete. Mercur se detasa mai negru decât nucleul acestor pete solare. Dar nori răzleți, apoi grupe mai dese de nori, se interpun și defilează în fața zeului zilei, oprindu-mă de a observa finea fenomenului.

*

Trecerile lui Mercur se ivesc în conjucțiunea inferioară și în linia nodurilor; cu alte cuvinte când Mercur ajunge în linie dreantă între Pământ și Soare. Intervalele succesive, pentru astfel de poziții sunt de 13, 7, 10, 3, 10 și 3 ani.

Iată câteva cicluri:

1894	Noemvrie	1953	Noemvrie
1907	„	1960	„

b) **Ungurii.** Ceeace scrie autorul despre raportul dintre Unguri şi Români reproducem aci în întregime:

„*Ungurii* au cucerit prin sabie, acum o mie de ani, ţările locuite de Români la apusul Carpaţilor. *In vremile vechei crăii ungare, a aceleia pe care au distrus-o Turcii în bătălia dela Mohaci, s'au arătat către noi brutali şi lacomi,* dar nu s'au atins de limba şi de individualitatea Românilor supuşi. Când Habsburgii, prin oştile şi banii lor, au recucerit Ungaria robită de Turci, ei, pe cât au putut, au pus stavilă asupririi de către nobilimea ungară a poporului de jos, printre cari era massa Românimii şi au înlesnit naşterea unei clase intelectuale româneşti. Dar de când s'a încheiat pactul dualist dela *1867* şi Ungurii au rămas stăpâni absoluţi pe partea de monarhie dintre Leitha şi Carpaţi, *ei nu se dau în lături dinaintea nici unei nelegiuiri,* a nici unei nedreptăţi, pentru a face din acei locuitori ai regatului, cari sunt de altă limbă şi de alt neam, Unguri şi prin limbă şi prin gândire. Asupririle şi brutalităţile lor sunt mai cu seamă îndreptate împotriva *celor 4 milioane de Români băştinaşi din Ardeal, din Bănat,* şi *din comitatele Ungariei,* cari se megieşesc cu aceste ţări. Nu voi intra în amănunte: *suferinţele fraţilor noştri de peste Carpaţi sunt cunoscute de toţi.*

Ungurii, popor energic şi iubitor de neam, dar brutal şi stăpânit de o fudulie şi de o grandomanie nebună, care are pretenţiunea să maghiarizeze 12 milioane de Nemţi, Români şi Slavi de deosebite neamuri, sunt în număr de 10 milioane suflete, adică aproape 9 milioane de Maghiari şi 1 milion de Jidovi cari se zic maghiari. *Cele 4 milioane de Români supuşi ungari sunt partea cea mai energică a neamului nostru*, foarte conştienţi şi mândri de naţionalitatea lor, deprinşi cu nevoia şi cu lupta, bine călăuziţi de un cler luminat şi însufleţit de o înflăcărată iubire de neam precum şi de o inteligenţă a cărui număr şi destoinicie creşte din zi în zi.

Lupta este fără îndoială grea şi nevoia mare, *avem tot dreptul să nu iertăm Ungurilor chipul barbar în care asupresc partea din Românime ce are nenorocirea să le fie supusă.*

Dar întreb: poate oare primejdia desnaţionalizării a 4 milioane de Români, tocmai cei mai culţi şi cei mai bărbaţi din tot neamul, prin voinţa a 10 milioane de Unguri, să se asemene cu primejdia desnaţionalizării celor 2 milioane de Români din Basarabia, ţinuţi înadins de Rusia în stare de desăvârşită înapoiere, cu conştiinţă naţională numai instinctivă, cu desăvârşire lipsiţi de conducători, părăsiţi de clasa superioară, primejdie care le vine dela mâna a mult peste o sută de milioane de Ruşi?

Şi să nu se uite, că Rusia numai cu numele este stat constituţional, iar în realitate ea alcătuieşte ultima autocraţie din Europa pe când Ungaria este un stat constituţional. In Rusia, mai ales dacă ea va ieşi victorioasă din acest răsboiu, puterea absolută a ţarului se va menţine încă, fără îndoială, multe decenii.

In Ungaria puterea politică a oligarhiei este în luptă cu casa domnitoare de-o parte, cu democraţia de alta.

Habsburgii, credincioşi pe de-o parte politicei lor tradiţionale de-a respecta individualitatea fiecăruia din neamurile peste cari domnesc şi îngrijiţi pe de alta de oareşicari tendinţi separatiste ale acelei oligarhii ungureşti, impun Ungurilor reforma sistemului electoral, alcătuirea lui pe baze mai largi, cari să pună poporul de jos şi naţionalităţile în stare să se apere împotriva abuzurilor oligarhiei. Această luptă cu îndârjire împotriva reformei va şi izbuti fără îndoială să reducă proporţiunile ei. Dar casa domnitoare, naţionalităţile şi poporul ungar de jos au cu dânşii nişte aliaţi, cari se numesc: spiritul modern şi legea progresului. *Jumătatea sau sfertul de reformă, care se va efectua mâne în Ungaria va trebui lărgit peste 10 ani şi completat peste alţii 10 sau cincisprezece. Mult peste o generaţie, în Ungaria limba română îşi va fi dobândit în şcoală şi în stat toate drepturile, iar individualitatea poporului român în acel regat nu va mai fi ameninţată de nici o primejdie.* Şi nici într'o generaţie nici chiar în două acest popor, cu toată prigonirea Ungurilor, nu va fi dat înapoi.

Suntem în drept să avem credinţa că dacă Austria, cu ajutorul Germaniei, va ieşi biruitoare din lupta ei cu Rusia, *ea nu va putea să nu răsplătească credinţa naţionalităţilor către casa domnitoare şi vitejia de care ele au dat dovadă.*

La o înrăutăţire a stării Românilor din Ungaria nici nu este de gândit, totul ne îndreptăţeşte să ne aşteptăm dimpotrivă la o binemeritată îmbunătăţire a stării lor politice.

Dar dacă din acest răsboiu Rusia va ieşi biruitoare, câte generaţii trebui-vor oare să treacă până ce va domni într'însa un regim de adevărată libertate, în care atât drepturile fiecărui individ cât şi acele ale fiecărui neam vor fi pe deplin respectate?

Mai avea-va atunci fiinţă o populaţiune română în Basarabia si în ce stare se va afla ea oare atunci?

Deci, dacă Ungurii ne sunt fără îndoială duşmani şi dacă avem tot dreptul să resimţim purtarea lor către Românii din Ungaria, în schimb însă nu sunt primejdioşi căci *sunt puţini şi deci slabi.* Ei numără 10 milioane (cu Jidovii) iar noi (cu Basarabenii) trecem de 13 milioane: N'avem pentru ce să ne temem de ei.

Este chiar probabil ca, într'un viitor mai mult sau mai puţin depărtat, accentuându-se procesul de evoluare al ambelor organisme compuse, fiecare, din elemente atât de eterogene, cari alcătuiesc monarhia vecină, *Ungurii să fie reduşi să caute liman de mântuire în faţa noianului de Slavi dela sud şi dela nord, într'o strânsă înţelegere cu neamul românesc*"...

6. *Ce ar ieşi din dobândirea prin ajutorul Rusiei a provinciilor locuite de Românii din Austro-Ungaria?*

Dela început Rusia a declarat, că lasă României numai părţile locuite de Români, părţile slave şi le va lua sie-şi, iar cele de sud le va da Serbiei. In schimb va lua României „*Gurile Dunării*" astfel, că o va depărta dela mare şi o va strânge de toate părţile în cercuri slave, o va face în oblaşti, apoi în gubernie fără nici o autonomie naţională. Izbânda Rusiei în răsboiul de faţă înseamnă deci pieirea neamului nostru.

7. *De ce se tot vorbeşte la noi de Românii de peste munţi şi niciodată de cei de peste Prut?*

România a întreţinut într'una legături cu lumea occidentală. In drumul spre apus se află Românii din Transilvania şi din Bănat, de aceea Românii din ţară au fost în continuă legătură cu noi.

Prin Basarabia nu duce drumul spre cultură, ci spre barbarie, de aceea Românii nu au ce căuta pe acolo.

In Transilvania şi Bănat sunt frumuseţi naturale, cari atrag mulţi turişti români în ţinuturile locuite de un popor blând şi inteligent.

Această deasă convenire face ca despre noi mai mult să se vorbească în România, decât despre Basarabia, deşi din neamul nostru aceştia sunt singura parte în primejdie să se înstrăineze de matcă. In ajutorul lor trebue deci să alergăm cât mai repede.

8. *Ce este Basarabia în realitate?*

Basarabia cuprinde un teritoriu de 45.600 kilometri pătraţi şi are 2,700,000 locuitori.

Moldova are: 38,224 kilometri pătraţi şi 2,200,000 suflete, deci Basarabia e destul de important teritoriu românesc.

Chiar şi transfugul **Cruşevan** mărturiseşte, că trei părţi din populaţia Basarabiei sunt Români, deci peste 2,000,000 de suflete româneşti sunt în Basarabia.

România deci cu Basarabia la olaltă ar număra peste 10 milioane de locuitori. Este oare admisibil, ca un neam, ce peste tot cuprinde 13 milioane de suflete să se lapede de o fracţiune atât de însemnată din întregimea lui, mai ales, când acea fracţiune locuieşte în massă compactă, în o ţară bogată, la hotarul lui imediat?

E drept, că clasa superioară din Basarabia este rusificată, dar ţărănimea este curat românească, viguroasă şi inteligentă.

9. *De ce, dacă vom lua Basarabia, o vom păstra?*

Basarabia vom putea-o lua numai dacă Rusia va fi învinsă, în care caz Germania îi va pune condiţiuni, cari vor slăbi-o, încât multă vreme va fi linişte din partea Rusiei, care va pierde şi alte provincii. Fiind Basarabia cea mai mică din provinciile, ce le va pierde Rusia, şi considerând poporul rus şi acuma Basarabia ca o provincie, ce se află afară de Rusia propriu zisă, este evident, că Rusia multă — multă vreme nu se va cugeta la a treia răpire a Basarabiei. Şi atunci însă prietenii, cari ne vor fi ajutat să recucerim binele nostru strămoşesc vor avea tot interesul, să ne ajute să-l păstrăm.

Germania, care nu a ajuns încă la apogeul puterii sale, după cum ne-a sprijinit şi până acuma, va avea şi de aci înainte interesul, ca să sprijinească **pe un Hohenzollern** stăpân peste cea mai puternică cetate, care stă în calea slavismului. Rusia trebue asvârlită spre Asia. Aceasta se poate face numai atunci, dacă se întăreşte neamul românesc la malurile Dunării.

10. *Incheiere.*

Deci nu contra Germaniei, ci cu Germania, care ştie, că slabul ecou, ce l'au găsit aţâţările inspirate de antantă, este pricinuit mai cu seamă de politica provocătoare şi nedibace a Austro-Ungariei, care se lasă să fie rău condusă de elementul maghiar. Franţa nu ne poate ajuta, ea se află prea departe de noi. Germania nu are nici un interes potrivnic nouă, iar monarhia austro-ungră îşi îndreaptă calea spre forma **federativă**, în care nu va mai fi naţionalitate asuprită, singura, care mai poate prelungi viaţa bătrânei şi complexei împărăţii. Rusia este duşmanul nostru de moarte, care ne-a răpit o parte însemnată din ţară pe care o rusifică fără cruţare: *Basarabenii sunt partea din neamul nostru cea mai expusă la peire.*

„In asemenea împrejurări nu putem să stăm la gânduri asupra căii ce trebuie s'o apucăm. Să ne unim cu aceia, dela cari avem mai puţin de temut, a căror prietenie pentru viitor se arată mai sigură şi mai de preţ, să dăm deci şi noi ajutorul împotriva duşmanului nostru celui neîmpăcat, singurul primejdios, cu atât mai primejdios cu cât este perfid şi umblă să ne adoarmă cu făgăduieli, cu momeli şi cu des-

---

1914	„	1970	Mai
1924	Mai	1973	Nov.
1927	Nov.	1986	„
1937	Mai	1986	Mai
1940	Nov.	1999	Nov.

Planeta se iveşte la bordul oriental al Soarelui şi dispare la cel occidental, în timp de vr'o 4 ore.

Pentru prima-oară a observat astfel de fenomen în 7 Noemvrie 1631 *Gassendi,* fenomen calculat şi anunţat de Kepler.

La trecerea din 1799 Schröter şi Harding semnalează un punct strălucit pe discul lui Mercur. Asemenea Huggins la trecerea din 1868. Alţi astronomi nu-l zăresc şi trag la îndoială existenţa lui. La trecerea din 6 Mai 1878 astronomul belgian Ad. de Boe îl vede din nou. La transitul din 14 Nov. 1907 astronomii din Bourges (Franţa) îl văd. Alţii nu. Rezultatul observaţiilor din 7 Noemvrie 1914 încă nu-l cunosc, căci drăguţul de chaos european încurcă binişor şi activitatea Uniunei postale universale.

Alt fenomen, nu mai puţin curios, adecă observat şi neobservat, este *aureola,* cu care planeta pare încunjurată în cursul transitelor. Ea pare uneori mai luminoasă decât suprafaţa solară. Altădată mai închisă: cenuşie ori violetă. Primul caz se prezintă mai ales la trecerile din Noemvrie; al doilea la cele din Mai. La transitele din Mai, planeta se află aproape de afeliu, adecă de poziţia cea mai depărtată de Soare şi cea mai apropiată de noi. La transitele din Nov. planeta se află aproape de perihel, adecă de poziţia cea mai apropiată de Soare şi cea mai depărtată de noi.

Se presupune că faimosul punct luminos e produs de un vulcan mercurian, iar aureola de atmosferă. Dar amândouă pot foarte bine să nu existe în realitate, cât timp nu se constată riguros de toţi observatorii. Apariţia lor sporadică poate proveni atât din oboseala retinei observatorilor cât şi din simplul efect optic, ce rezultă din contrastul între planeta întunecată şi suprafaţa strălucitoare a Soarelui.

Gavril Todică.

merdări. Să alergăm la mântuirea singurei ramuri din neamul nostru pe care o amenință pieirea, să facem iar un singur trup din Moldova de dincolo cu cea de dincoace de Prut, să ridicăm blăstămul ce apasă asupra acestui râu!

Şi, pentru a izbuti, să nu ne dăm în lături dinaintea sângelui ce va trebui să-l vărsăm: *istoria ne învață că cheagul cel mai puternic pentru state este sângele vărsat pentru alcătuirea lor.*

Strigătul nostru să fie, dela Dorohoiu până la Turnul-Severin:

Să trăiască România! Nici într'un chip cu Rusia! La Nistru!

Iar ceasul întrării în acțiune să-l hotărască, **nu strada,** ci regele și factorii răspunzători ai statului.

Domnul să ne ajute!"

Regele Ferdinand al României — cel mai mare român.

— Suveranul României aprobă mișcarea națională. —

București, 18 Noemvrie.

In toată opinia publică a produs o excelentă impresie răspunsul dat de M. S. regele Ferdinand delegațiunei universitarilor, răspuns în care suveranul a exprimat nu numai cele mai calde sentimente de bun român, *așa cum a făgăduit prin proclamația dată la suirea pe tronul României, dar a lăudat mișcarea universitarilor recunoscând* dreptul și datoria lor *să întrețină focul sacru al patriotismului.*

Am căutat să văd pe d. profesor Dr. Toma Ionescu, *după ieșirea delegației profesorilor universitari dela palat, unde prezintase memoriul suveranului.*

Nu era o simplă curiozitate care mă îndemnase, cât interesul de a cunoaște atitudinea suveranului care venise pentru prima oară, ca rege al țărei, în contact cu cea mai înaltă expresie a culturei noastre naționale și pe o chestie de interes așa de superior.

Rectorul universității mă primi cu cuvintele:

— Știu ce voiți să aflați dela mine. Nu Vă pot repeta cuvintele ce ne-a spus M. S. regele, dar puteți afla și comunica cetitorilor dv., că toți delegații am părăsit palatul cu convingerea că

M. S. regele Ferdinand este cel mai mare român și că nimeni mai mult ca dânsul nu dorește îndeplinirea idealului național.

— Incă un lucru puteți afirma, că suveranul țărei și-a manifestat înalta Sa satisfacție că universitatea, profesori și studenți, au dat cel dintâi semnalul pentru deșteptarea conștiinței naționale, și a declarat că

universitatea are dreptul și datoria să se pună în fruntea acțiunilor românești.

— Cu această impresie am plecat dela palat și cu credința că ziua aceasta a însemnat cel mai mare succes pentru cauza pentru care luptăm.

*

Rezultă, deci, că Coroana română se află astăzi într'un cuget și o simțire cu națiunea întreagă.

Este o chezășie puternică pentru zilele mari pe cari le vom trăi.

Ac.

Scrisori din București.

A. S. R. prințul Carol in Ploești. — Conferințele Ligei Culturale în chestie națională. — † Alex. Catargi. — Conferința comit. executiv al part. conservator. — Serbarea dela Fundațiunea Univ. Carol I. — Convențiunile comerciale. — Casa M. Sale regelui. — Legile excepționale.

— 18 Noemvrie n.

Vineri după amiazi s'a pus în Ploești bazele societății „Cercetașilor" din localitate din care fac parte elevii din școalele primare rurale și urbane, elevii școalelor secundare, profesorii, ofițerii și persoane particulare. La ora 3 și un sfert a sosit în automobil A. S. R. prințul Carol în uniformă de cercetaș având o paradă compusă din 5 cercetași, în frunte cu A. S. R. prințul Nicolae. A. S. R. a descins la Teatrul Modern, unde a avut loc solemnitatea. A. S. R. a fost întâmpinat de d. Câmpeanu, prefectul județului, G. Ionescu, primarul orașului, col. Drăgălină și ofițerii superiori și inferiori din garnizoană.

La intrarea în teatru, A. S. R. a fost salutat de mulțime. Pe scenă se afla corpul învățătorilor din județ. Aci a luat loc A. S. R. prințul Nicolae cu ceilalți cercetași.

D. Tomescu, inspector școlar a ținut o cuvântare aducând elogii A. S. R. prințului Carol pentrucă a înființat corpul cercetașilor. D. Mugur, inspector școlar a ținut o conferință relevând scopul ce urmărește prin cercetași. Arată serviciile ce aduc cercetașii în Anglia și Italia. Laudă fapta A. S. R. prințului Carol. Incredințează pe A. S. R. de dragostea cu care învățătorii primesc formarea cercetașilor.

A. S. R. prințul Carol urcându-se pe scenă în mijlocul învățătorilor, pronunță câteva cuvinte urând isbândă în această direcțiune. Termină strigând: „Trăiască România!"

Slujba a oficiat-o preotul Ștefănescu înconjurat de alți preoți.

După aceea A. A. L.L. R. R. au luat un ceai acasă la d. ministru Al. Radovici.

La ora 6 A. A. L. L. R. R. au plecat spre București.

*

In ultima ședință a comitetului central al Ligei Culturale s'a hotărît să se țină atât în București cât și în provincie — din inițiativa Ligei Culturale și a secțiilor sale — o serie de conferințe în chestia națională și în chestiile politice legate de chestia națională. Au fost delegați pentru ținerea acestor conferințe: P. C. arhimandritul Iuliu Scriban, d-nii V. Arion, N. Pârvan, Gh. Bogdan-Duică, St. Pop și I. Scurtu.

*

Joi la ora 2 d. a. a avut loc în prezența a unei asistențe număroasă și aleasă înmormântarea regretatului Al. Catargi, fost ministru al României la Petersburg și Londra. Guvernul a fost reprezentat prin d. Em. Porumbaru, ministru de externe.

*

Comitetul executiv al partitului conservator de sub șefia d-lui **Marghiloman** a ținut Sâmbătă și Duminecă ședințe, în care s'a desbătut atitudinea acestui partid față de evenimentele externe. Rezultatul acestor ședințe s'a așteptat cu un deosebit interes de către toate cercurile politice române din țară, date fiind divergințele de păreri între șeful partidului și o parte a membrilor comitetului executiv, între cari d-nii Filipescu, Grădișteanu și Delavrancea, în ce privește atitudinea partidului conservator față de evenimentele externe și față de guvernul Brătianu.

Cu toate că ședințele au fost foarte agitate s'au putut obține un acord, căruia i-s'a dat expresiune prin următoarea moțiune votată în unanimitate:

„Comitetul executiv al partidului conservator, după discuțiunile urmate asupra situației atât interioare cât și exterioare, exprimă aprobarea sa pentru atitudinea șefului partidului și a comitetului consultativ, ale cărui deciziuni sunt în deplin acord cu vederile partidului și cu aspirațiunile naționale și cu interesele statului".

*

Noul an școlar al facultății de litere și filosofie s'a deschis Duminecă cu o deosebită solemnitate în amfiteatrul fundațiunei universitare Carol I. La solemnitate erau prezenți dnii profesori universitari: Gh. Bogdan-Duică, decanul facultății de litere și filosofie, Radulescu-Motru, N. Iorga, D. Onciul, Evolceanu, Mândrescu, Sihleanu, Rădulescu-Pogoneanu, Dr. Măldărescu, Titeica, V. Pârvan, S. Mehedinți, Bianu, R. Ortiz, Litzica, Tzigara-Samurcaș, directorul Fundațiunei Universitare, precum și studenți, studente și persoane particulare. La ora 11 sosește A. S. R. principele Carol. Corul studenților intonează imnul „Trăiască Regele". După aceea d. *Gh. Bogdan-Duică,* decanul facultății de litere și filosofie rostește mișcat o frumoasă cuvântare; după dsa vorbește d. *D. Onciul,* prof. univ., ambii relevând opera marelui rege Carol.

*

Pregătirea convențiunilor comerciale din viitor sunt în curgere.

Ministerul de industrie și comerț adună și centralizează toate datele statistice privitoare la situația produselor de export cum și a produselor pe cari le importă România din străinătate. Se cercetează progresele realizate în timpul de când România are convențiuni cu țările străine cum și mersul industriilor române dela așezarea acestor convențiuni și până azi.

Inspectorii industriali au fost însărcinați să facă anchete speciale cu privire la industriile în legătură cu convențiunile comerciale ale României. E vorba ca aceste anchete industriale să fie terminate până la primăvară.

Pe baza cercetărilor ce se vor face se va regula și chestiunea noilor convențiuni.

*

Prin deciziunea M. S. regelui Ferdinand au fost numite doamne ale palatului: dnele *Ecaterina G. Ghica, I. D. Grecianu, Elisa Gr. Triandafil, Ana S. Hareți Maria I. Pilat, Zoe D. Sutzu, Irina N. Butcureschi, Elena L. I. Catargi, Emanuela R. Roma.*

In serviciul M. S. reginei au fost numite: mare doamnă de onoare: dna *Elena G. Mavrodi;* doamne de onoare: dnele *Irina I. Procopiu, Constanța N. Cincu, Simona Lahovari;* lectriță și pianistă: dșoara *Cella Delavrancea.*

*

Guvernul se ocupă acum de ultimele amănunte cu privire la proiectele de legi ce vor trece prin apropiata sesiune legislativă și cari sunt chemate să răspundă necesităților creiate de o eventuală concentrare, mobilizare sau stare de răsboiu. Se va supune între altele corpurilor legiuitoare un proiect de lege privitor la acordarea moratorului atunci când împrejurările l'ar impune. Acest morator va privi și chiriile până la o anumită sumă. Un alt proiect de lege va fi privitor la regularea instrucției mobilizaților, scutirea lor de impozite pe tot timpul unei eventuale campanii etc. Printr'un alt proiect de lege se va acorda „Familiei luptătorilor" personalitatea juridică și morală pentru ca această societate să aibă un caracter oarecum oficial. D. ministru al justiției va depune un proiect privitor la judecarea proceselor în timpul unei eventuale mobilizări pentru ca împărțirea dreptății să nu fie stingherită în acest timp. D. ministru E. Constantinescu va depune un proiect de lege privitor la încasările fiscului. **Cor.**

Acțiunea contelui Tisza.

O întrunire de fruntași maghiari și sași salută cu bucurie noua încercare a contelui Tisza. — Hotărârea românească. — Importanța interviewurilor dlui Maniu și a P. S. Sale dlui episcop Papp, apărute în „Românul".

Diciosânmărtin, 19 Nov. n.

Solicitat poate printr'un ordin mai înalt, prefectul comitatului Târnava-mică a convocat la o consfătuire pe toți fruntașii din comitat, fără deosebire de partid și naționalitate, cu scopul să-l felicite pe contele Tisza și să-i exprime încrederea populațiunei pentru noua lui încercare de împăcare romăno-maghiară. Românii, sau mai bine zis partidul național din comitat a primit o invitare specială și sărbătorească, cerându-li-se Românilor să ia parte în număr cât se poate de mare la proiectata consfătuire, pentru a vota împreună, cu toții, în armonie perfectă, o moțiune de încredere la adresa contelui Tisza, și pentru a aproba totodată modalitățile prin cari contele Tisza voiește să rezolve această chestiune. In urma acestei împrejurări conducerea partidului a convocat pe fruntașii români din comitat la o consfătuire, unde s'a adus următoarea hotărâre:

„Comitetul central comitatens al partidului național român din comitatul Târnavei-mici a luat la cunoștință cu bucurie noua inițiativă a dlui primministru Ștefan Tisza, prin care tinde

la rezolvarea chestiunei românești din patrie. Aprobă și apreciază această nizuință.

Considerând însă, că inițiativa aceasta a dlui prim-ministru conte Ștefan Tisza este de natură politică și astfel participarea poporului român din comitatul Târnavei-mici la o consfătuire, care să fie chemată a aproba inițiativa dlui prim-ministru și a lua poziție salutându-l ar fi o manifestație de caracter politic; considerând, mai ales, că contele Ștefan Tisza în scrisoarea sa de inițiativă indică unele moduri concrete de deslegare și astfel prezența noastră la o consfătuire ar putea fi privită ca primirea acelora, — pentru evitarea neînțelegerilor și în deplina cunoștință a răspunderii, fără de știrea și îndrumarea conducerii centrale a partidului național român nu poate lua parte la consfătuire și nu poate face declarațiuni în numele partidului".

■

Azi, în 19 Nov., s'a și ținut adunarea convocată de prefectul comitatului. Constatăm, că *nici un singur Român n'a luat parte* la consfătuire. Prefectul în vorbirea sa de deschidere a cumpănit și a aprobat în parte motivele pentru cari n'au putut să vină Românii, iar după rostirea câtorva discursuri din partea reprezentanților bisericilor din comitat și a delegaților sasi, a prezintat o moțiune, în senzul căreia adunarea salută cu bucurie inițiativa prudentă și patriotică a dlui ministru președinte, și îi votează încredere deplină.

■

In ziua când s'a ținut consfătuirea Românilor a sosit și numărul din „Românul", în care s'a publicat interviewul dlui *Dr. Iuliu Maniu, care a fost primit din partea Românilor de aici cu multă însuflețire,* formându-se ca generală părerea, că *fără de garantarea libertății noastre politice naționale, nu poate fi vorbă de o pace serioasă. Entuziasmul s'a potentat apoi la sosirea interviewului al doilea, acordat din partea P. S. Sale dlui episcop din Arad,* unde stăruie cu multă energie și prudență politică pe lângă *acordarea drepturilor firești ale națiunei române.* **Coresp.**

Adunarea de toamnă a comitatului Caraș-Severin.

Sâmbăta trecută s'a ținut la Lugoj, adunarea de toamnă a comitatului Caraș-Severin, cu care prilej s'a adus pe tapet de către fișpanul comitatului precum și de către oratorii diferitelor partide politice *chestia deținerii frunțașilor români din Orșova și împrejurime precum și recentul schimb de scrisori între contele Tisza și mitropolitul Meșianu.*

Din discursurile rostite de fișpanul *Dr. Medve,* de președintele partidului muncii *Huszár Károly,* de kossuthistul *Dr. Fényes József* și de membrul comitetului partidului național român *Dr. V. Branisce,* reținem următoarele pasagii caracteristice:

Din discursul fișpanului Dr. Medve. „...Cu prilejul mobilizărei și a faptelor însuflețitoare petrecute pe câmpul de luptă, **s'a dovedit strălucit solidaritatea Românilor cu interesele de existență ale națiunei maghiare.** In deosebi doresc să subliniez atitudinea populațiunei românești din comitatul nostru. Am văzut cum în ziua întâi au alergat mii și mii sub steaguri. Cu cei tineri au venit bătrânii, cari n'au fost datori a-și părăsi vetrele familiare, bărbați de 50—60 ani s'au rugat să le fac cu putință înrolarea. In toate faptele lor s'au manifestat strălucit alipirea lor profundă și dragostea adevărată către patrie și tron.

Trebue să fac amintire și de un mare caz de doliu. In semnul profundei condoleanțe, simțite cu prilejul **morții Regelui înțelept al României, a Regelui român Carol I,** întâmplată la 10 Octomvrie, s'a arborat steagul negru pe palatul municipal. E moartea unui Rege creator de țară, a acelui Rege, pe care nu tronul l-a făcut mare, din potrivă numele lui mare a dus România pe calea plină de glorie...

Mai doresc să fac amintire și de evenimentul politic de mare importanță al zilelor din urmă, de **schimbul de scrisori dintre ministrul prezident conte Ștefan Tisza și Mitropolitul Meșianu. Sunt convins, că este dorința sinceră a noastră a tuturor, ca dorința care se manifestă în aceste scrisori să se realizeze și ca acea operă nobilă, care dorește să cultive și asigure buna înțelegere și împreună simțirea între Maghiari și Români să și aducă roadele sale binecuvântate..."**

Discursul dlui V. Branișteș. In constatările făcute aici din partea d-lui primcomite ca reprezentant al guvernului, cât și din partea reprezentanților autorizați a celor două partide regnicolare, găsim o mare satisfacțiune:

Trecând acum la **schimbul de scrisori între contele Tisza și Inalt Prea Sfințitul nostru mitropolit I. Meșianu,** care stă astăzi în planul prim al preocupărilor politice, pot să fac constatarea, că însuș faptul, că ministrul prezident s'a văzut îndemnat în aceste zile să scrie acea scrisoare, înseamnă pentru noi o deosebită satisfacțiune, pentrucă **justifică atitudinea politică a partidului național român, care a condiționat totdeauna consolidarea internă dela satisfacerea dezideratelor noastre de viață națională între cadrele integrității teritoriale și suveranității politice a țării.**

Și cred, că nu depășesc rezerva ce ne-am impus-o, când pentru durata acestor stări războinice am suspendat acțiunea noastră politică, fără de a abandona însă pozițiile noastre, dacă declar, ca încheere, că noi nu facem speculă de patriotism.

Noi ne reclamăm drepturile noastre de liberă afirmare politică și de liberă desvoltare națională, culturală, economică și socială pentru că voim să ne afirmăm și cultivăm ca Români în această țară, iar datorințele noastre cetățenești ni-le împlinim, pentru că noi ca Români, totdeauna am fost credincioși tronului și patriei.

---

x **Se atrage atențiunea cetitorilor acestui ziar** asupra pepinierei „Első szőllő oltványtelep" a lui **Friderich Caspari** în **Mediaș,** comit. Târnava-mare, de unde se capătă soiuri excelente de ultoi de viie. Firma garantează că fiecine va fi servit în mod conștiințios.

S'AU PIERDUT

Un cal de 1 și jum. ani și o iapă de 2 și jum. ani în comuna Secusigiu (Székeskut). Pe amândoi e ars semnul S 146. Cari vor da de urma lor să se adreseze lui TOMA DOBÂNDĂ Székesut, Nr. casei 31.

AVIZ.

Abonații restanțieri cărora li s'a sistat deja expedierea ziarului sunt rugați să-și achite restanțele. Cei ce doresc să continuăm a le trimite ziarul, binevoiască a ne trimte pe lângă restanța ce li s'a comunicat și abonamentul anticipativ pe cel puțin 1 lună, fără de care plată nu se trimite nimănui ziarul.

Ne adresăm totodată și acelor prea stim. abonați, a căror abonament a espirat acum cu finea cvartalului, rugându-i, să nu uite a ne trimite abonamentul pe noul cvartal Octomvrie—Decemvrie, pentru ca și noi să le putem trimite ziarul fără întrerupere.

Răsboiul.

Germanii bombardează Libau.

Budapesta. — Din Berlin se telegrafiază: Statul major al marinei de răsboiu germane a dat comunicatul dela vale:

O parte a forțelor noastre din Marea Baltică au închis intrările portului Libau, scufundând mai multe vapoare și a bombardat edificiile militare mai importante. Torpiloarele, cari au intrat în port au constatat, că vase de răsboiu dușmane nu erau în port.—Behncke, locțiitorul șefului statului major al marinei. — (Biroul de presă al guv. ungar.)

Respingerea Sârbilor până la Ostrozniță.

Șabat. — După raportul primit Marți la ameazi de comandamentul superior, Sârbii au fost respinși dela Bolievce până la Ostrozniță. Incă în 26 Septemvrie o trupă de vre-o câteva sute de Sârbi au trecut preste Sava pe teritorul Slavoniei încercând să înainteze spre Kupinovo. Trupele noastre însă i-a atăcat și i-a respins până lângă Bolievce unde Sârbii s'au întărit în șanțuri de beton, ținând ocupat teritorul ce-l formează cotitura Savei în formă de U.

Ieri noaptea, trupe de honvezi făcând un asalt general asupra șanțurilor după o luptă de 2 ore i-a alungat pe Sârbi, cauzându-le mari pierderi. Sârbii cari au scăpat de baionetele noastre au încercat să treacă Sava în înnot, dar cei mai mulți s'au înecat.

Sârbia și România.

București. — Ministrul Sârbiei la București, Ristici s'a adresat ieri guvernului român, întrebându-l ce atitudine va lua România în caz dacă Sârbia ar face unele concesii teritoriale față de Bulgaria. Primul ministru Brătianu a răspuns că România n'are nimic de excepționat, întrucât aceste concesii și aspirațiile Bulgariei nu ating interesele ei teritoriale.

Sârbii se concentrează la Lazarevat.

Șabat. — Sârbii se retrag pe malul stâng al râului Kolubara spre Lazarevat, unde probabil va avea loc o luptă mai mare, concentrându-se aci forțe mai mari sârbești. Linia de retragere a Sârbilor se întinde dela Lazarevat spre Liușița la sud dela Valievo. O armată mai mare e în drum spre Arangelovat.

Apărarea Carpaților.

Budapesta. — (Cu permisiunea comisiei de presă.) Incercările Rușilor de a pătrunde din Galiția prin Carpați în Ungaria, nu poate fi motiv de îngrijorare. Numeroase trupe de ale noastre au ocupat trecătorile și aceste trupe au fost întărite cu artilerie în număr corăspunzător, așa că orice încercare a Rușilor de a pătrunde prin Carpați se va sfârși cu **înfrângerea** lor.

Lupte în Marea Baltică.

Milano. — „Daily Mail" anunță din Stockholm: Căpitanul vaporului „Norden" a raportat că s'a întâlnit în Marea Baltică în apropiere de farul Ojedser, cu un crucișător german, care i-a poruncit, să se depărteze în grabă din acea parte a mării, deoarece în apropiere sunt în luptă vasele germane cu cele rusești. De pe vaporul „Norden" s'au putut auzi deslușit bubuituri neîntrerupte de tunuri.

Luptă între flotilele aeriene.

Berlin — Dela cartierul principal se anunță: In Flandria occidentală și în nordul Franței situația nu s'a schimbat. 5 aeroplane germane făcând un sbor de recunoștere au constrâns 2 aparate dușmane să aterizeze, Un aeroplan dușman fiind atăcat a căzut la pământ. Singur numai despre un aeroplan de al nostru nu avem cunoștință unde se găsește.

In ținutul dela Servon la marginea din apus a pădurilor dela Argonnes am respins atacurile vehemente ale Francezilor cauzându-le mari pierderi. Pierderile noastre sunt mici.

Recrutările în Anglia.

Stockholm. — „Stockholms Dagblad" anunță din Londra: Ieri au fost asentați în Londra 2000 de voluntari. Se speră că în curând acest număr se va duplifica. In Newcastele au fost instruate în cele 3 săptămâni din urmă 7 batalioane.

Bombardarea portului Seik-Said.

Paris. — New-York Herald anunță: Crucișătoarele engleze au bombardat portul turcesc Seik-Said de lângă Pero. După bombardare au fost debarcați soldați din India, cari au jefuit arsenalul turcesc.

Distingerea generalisimului Joffre.

Paris. — Președintele Poincaré l'a ridicat pe generalisimul Joffre la rangul de mareșal. Joffre a refuzat însă să primească aceasta distingere, declarând că nu e demn de ea, până când nu îl va învinge deplin pe dușman.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Franța și Spania.

Viena. — Guvernul francez a încercat nu de mult în chip confidențial să sondeze părerea guvernului spaniol privitor la un ajutor armat din partea Spaniei pentru Franța. Trupele spaniole, adecă, să fie trimise în Marocco pentru înăbușirea mișcării panizlame. Guvernul spaniol a refuzat propunerea Franței.

Constantinopol. — Pe Marea Neagră decurge de câteva zile o luptă între flota rusească și turceacsă. După știrile sosite până acum un cuirasat rusesc, a cărui nume încă nu se cunoaște, a suferit mari avariii. In ajutorul cuirasatului au sosit număroase vase rusești. Flota otomană a luat în goană flota dușmană.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 20 Noemvrie 1914.

— *Mâne, Sâmbătă, fiind sărbătoare — SS. Arhangheli Mihail și Gavril — numărul viitor al ziarului nostru va apare Luni seara.*

PARASTAS SOLEMN PENTRU PROF. DR. A. SĂDEAN. Ni se comunică din partea direcțiunei Seminarului nostru din localitate:

Duminecă în 9/22 Noemvrie a. c. se va ține în catedrala română din Arad parastas solemn precedat de sf. liturghie întru amintirea profesorului Dr. AVRAM SĂDEAN mort pe câmpul de luptă în Galiția.

Răspunsurile liturgice le va da corul seminarial.

† **Advocatul Dr. Ștefan Chiriloviciu.** Inimosul advocat din Ilia Dr. Ștefan Chiriloviciu, nu mai este. S'a dus și el după ceilalți tovarăși ai săi.. Din acest prilej îndurerata familie a lansat următorul anunț funebral:

— Jalnicii subscriși, cu inima frântă de durere, aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că mult iubitul nostru soț, tată, fiiu, frate, ginere și cumnat **Dr. Ștefan Chiriloviciu,** advocat în Ilia, deputat în sinodul arhidiecezan, director de despărțământ al Asociațiunei pentru literatura și cultura poporului român, membru al congregației și primepitrop al bisericei gr. or. din Ilia, — în calitate de subiocotenent în regimentul Nr. 23 de glotași, iar în răsboiu avansat la rang de comandant de companie, — după știrile primite dela cunoscuții de pe câmpul de răsboiu, — **a murit moarte eroică, în sângeroasa luptă, intâmplată la 14 Octomvrie st. n. 1914, lângă orașul Chyrów din Galiția — fiind lovit de un srapnel în piept.**

Defunctul ne-a părăsit în etate de 34 ani și în al 4-lea an al fericitei sale căsătorii. — Pentru odihna sufletului său nobil Sâmbătă în 21 Noemvrie, la 11 ore, adecă în ziua de Arhanghelii Mihail și Gavril se va servi parastas în biserica gr. or. din Dobra.

Fie-i somnul lin și memoria binecuvântată!

Dobra, la 15 Noemvrie 1914.

Letiția Dr. Chiriloviciu n. Leșnican ca soție. Delia și Radu, ca fii. Ștefan Chiriloviciu și soția Maria Chiroloviciu, ca părinți. Pavel Chiriloviciu, Ludovic Chiriloviciu, Ioan Chiriloviciu, Maria Chiriloviciu, Terezia Chriloviciu, Berta Chiriloviciu și Vilma Chiriloviciu, ca frați și surori. Adam Leșnican și soția Victoria Leșnican, ca socrii. Dr. Simeon Dragomir, Melania Dr. Dragomir, Roza Chiriloviciu, Margareta Chiriloviciu, Iuliana Chiriloviciu și Laurențiu Leșnican, ca cumnați și cumnate.

Doamne, pe câți ai noștri îi vor ajunge încă soarta Drului Chiriloviciu Ne înfiorăm când ne gândim la cei de pe câmpul de luptă, știind că suntem încă abia la începutul răsboiului.

Intristatei familii Chiriloviciu îi trimitem cele mai sincere condoleanțe, iar fratelui nostru iubit ce-și doarme somnul de veci pe câmpul de onoare, unde numai eroii pot ajunge, îi zicem: Odihnească în pace!

Ofițeri și soldați români distinși. Monitorul Oastei Nr. 83 publică o nouă serie de ofițeri distinși pentru viteția lor în fața dușmanului, între cari găsim și pe următorii ofițeri români:

Decorația de răsboiu **„Crucea pentru merite militare"** s'a conferit căpitanului **Ermil Cosmuța** din bat. 5 de sappeuri, căpitanului **Petru Ionescu** din reg. 82 de inf., sublocotenentului **Valeriu Dănilă** din reg. de inf. 51, sublocotenenților i. r. **Silviu Iliuț** din reg. de inf. 41 și **Dr. Ștefan Fanciali** din reg. de inf. 62.

Medalia de argint pentru merite cl. I., s'a conferit sergentului major **Caraș** și caporalului **Stana** din reg. de inf. 3, sergentului **Petru Marian** din reg. 6 de ulani, infanteriștilor **Andrei Gal** și **Alexandru Odor** din reg. de inf. 19, aspirantului de ofițeri i. r. **Ștefan Condor,** sergentului-major **Ștefan Cobza** din reg. de inf. 83.

Medalia de argint pentru viteție cl. II fruntașului **Ioan Lulei** din reg. de inf. 1 și infanteristului **Iacob Bulcu** din reg. de inf. 56.

Indemnul la distrugerea unui monument. Ziarul „Turan" învită guvernul să distrugă monumentul rus din Galataria lângă Constantinopol comemorând invazia rusă din 1878. Ziarul adaogă: Turcul, pe care marele duce Nicolae credea că-l îngroapă sub acest monument este astăzi plin de vigoare și vede pe țar tremurând în fața victimei sale.

Orient-expresul peste Brașov. Noua linie internațională a trenului Orient-expres este următoarea: Constantinopol—Adrianopol—Giurgiu—Stara Zagora—Târnovo—Rusciuc—Giurgiu—București— Predeal—Brașov—Cluj—Budapesta—Viena. Trenul pleacă în fiecare zi dimineața la 7.44 din Constantinopol, iar a treia zi d. a. la 1.59 sosește în Budapesta, și seara la 6.40 în Viena. Călătoria din Constantinopol până în capitala Austriei durează 59 de ore. — Din Viena trenul expres pleacă dimineața la 8.50, din Budapesta d. a. 2 ore, și ajunge a treia zi în Constantinopol, seara la 9.51. Călătoria din Viena până acolo durează 61 de ore.

Pe poligonul de aviație dela Cotroceni a trecut Joi probele pentru diploma de pilot, d. Vary care s'a arătat ca un vrednic și curagios aviator.

Cu această ocaziune au făcut sboruri splendide d-nii locot. Protopopescu având ca pasager pe d. căpitan Bunescu din reg. 10 artilerie; — locot. Negrescu și Enescu, având ca pasageri pe locot. Radova și sublocot. Pârvulescu tot din reg. 10 artilerie; d-nii locot. Mumulianu, căpitan Beroniade, căp. Zorileanu și ceilalți piloți dela Cotroceni, cari s'au înălțat până la 1000 metri.

Batalioane de cercetași se formează în Berlin. In Berlin s'a înființat în timpul răsboiului 120 companii cu 120.000 tineri în cifră rotundă. Conducătorii companiilor s'au luat din corpul didactic. Personalul didactic militar constă din foști ofițeri și subofițeri, instrucțiunea companiilor tinerimei se face de două ori pe săptămână după ameazi. In provincia Bradenburg singură se află 60.000 tineri în instrucție.

Textul Fetvalei turcești. Iată textul Fetvalei cetite în moschea Fatih și care, conform regulelor islamului a fost redactată sub forma de întrebări și răspunsuri.

Dacă mai mulți dușmani se întrunesc contra islamului și dacă țările islamice sunt prădate, populațiunea musulmană masacrată, luată în captivitate, în acest caz padișahul islamului dacă proclamă după sfintele cuvinte ale Koranului răsboiul sânt, acest răsboiu este el o datorie pentru toți musulmanii? Toți, tineri și bătrâni, pedeștrii și călări musulmani din toate țarile islamice, au ei datoria să se grăbească jertfind avere și viață să facă răsboiul?

— Da.

— Supușii musulmani din Rusia, Franța, Anglia și din țările cari le vin în ajutor și deci atacă califatul, cu vase de răsboiu și cu armată de uscat și caută să distrugă islamismul, trebue să facă răsboiul contra acelor guverne — răsboiu sfânt?

— Da.

— Acei care în loc să facă răsboiul sfânt în momentul când toți Musulmanii sunt chemați la aceasta evită să participe la dânsa, sunt ei expuși mâniei lui Dumnezeu și merită ei mari nenorociri și pedepse?

— Da.

— Populațiunea musulmană din acele puteri, cari ar merge în răsboiu contra guvernului islamic, comite ea un mare păcat chiar și dacă ar fi silită sub amenințare de omor și de distrugere a familiilor lor?

— Da.

— Dacă Musulmanii care se află în răsboiul actual sub Anglia, Franța, Rusia, Serbia, Muntenegru și cei care i-ar ajuta ar duce răsboiu contra Germaniei, Austro-Ungariei, care vin în ajutorul Turciei merită ei mânia dumnezeiască pentru că se fac astfel vinovați de prejudițiu adus kalifatului islamic?

— Da.

— Această Fetva, înainte de a fi publicată, a fost păstrată până astăzi câteva zile în odaia din vechiul palat, unde se păstrează mantaua profetului Mahomed.

Ultima oră.

DESMINȚIRE.

Berlin. — Oficial. — *Știrea dată de Agenția Reuter din isvor rusesc că Rușii au luat dela 25 Oct. până la 5 Nov., 22.000 prisonieri germani între care 323 ofițeri, mai mult de 100 tunuri și 4 obuziere, suntem autorizați a o desminți și a o declara inventată.* (Ag. Wolff).

POINCARÉ ȘI VIVIANI PE CÂMPUL DE RĂSBOIU.

Budapesta. — *Lui „P. Ll." i se comunică din Milano:* D. Poincaré, *președintele republicei și primul ministru* d. Viviani *însoțiți de președintii camerei și senatului vor vizita frontul de bătae dela Maas. Ei vor trece prin Paris, dar nu se vor opri aci.*

SOLDAȚI PORTUGHEZI APĂRÂND CANALUL DE SUEZ.

Frankfurt. — „Frankfurter Zeitung" anunță: După știri din sursă din Atena în Alexandria au debarcat numeroase trupe portugheze pentru apărarea canalului de Suez.

GERMANII BOMBARDEAZĂ IARĂȘ DÜNKIRCHEN-UL.

Berlin. — *După știrea ziarului „Times" Germanii au început în 18 Nov. bombardarea localității Dünkirchen.*

RUȘII RESPINȘI IN CAUCAZ.

Budapesta. — Statul major al armatei rusești din Caucaz a publicat următorul comunicat:

Dat fiind întăriri considerabile aduse de turci în ultimele zile în ținuturile Chryskala, Erzerum și Trapezunt, liniile noastre înaintate s'au retras luptând în regiunile cari le-au fost indicate de mai înainte. Incercările Turcilor de de a relua trecătoarea dela Kuanesur, pe care am ocupat-o, au dat greș. Celelalte detașamente rusești nu au avut nici o luptă însemnată cu forțele dușmane.

CONTELE ȘTEFAN TISZA IN BERLIN.

Berlin. — Primul-ministru ungar, contele Ștefan Tisza a sosit ieri aci. Cu trenul de 6 ore seara contele Tisza a plecat prin Colonia spre cartierul general german.

Calendarul partidului național român pe anul 1915 e gata

și se află la legătorul de cărți.

Dintre toate călindarele românești acest călindar va fi cel mai frumos, mai bogat, cu o mulțime de tablouri și fotografii actuale, dar în acelaș timp Călindarul partidului este și cel mai ieftin.

Deci cine dorește o podoabă a casei pentru sf. sărbători precum și o caldă mângâiere în aceste zile de groază a răsboiului, să-și procure acest călindar încă de pe acuma trimițând înainte prețul de **80 fileri** iar pentru România **1 leu 20 bani,** (aci e socotită și plata pentru poștă) la adresa: **Librăria „Concordia", Arad, str. Deák Ferencz nr. 20.**

Redactor responsabil: **Constantin Savu.**

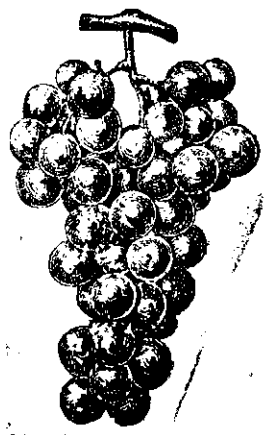

Viţă americană altoită
precum şi
Port-Altoi
şi
Butaşi - Americani
furnizează renumita firmă:

(He 2298-24)

Caspari Friderich

Mediaş, (com. Nagykükülló)

Selecţiunea garantată. Cereţi catalogul!

O VĂDUVĂ

caută loc ca econoamă la o casă bună românească, la vre-un preot, învăţător sau alt bun gospodar, fie chiar cu familie. Se pricepe bine la conducerea gospodăriei şi a altor lucruri în şi pe lângă casă. A se adresa la adm. acestui ziar.

Sanatorul din Sibiiu (Nagyszeben).

Aşezat în parcul orăşenesc („Stadtpark") primeşte în grije şi tratament medical următoarele morburi: morb de inimă, rinichi, stomac, zahăr, podagră (artrită), arteriosclerose, emphisemă, astmă, bronchită catarală chronică, pleurită (şi exudativă)' morburi de articulaţii şi oase, scrofulosă (şi deschisă), morburi (şirană) de pele şi sânge; boale de nervi; tabes, afecţiuni a măduhei spinărei şi paraliseri; morburi femeeşti; anemiă, slăbire generală şi reconvaleşcenţă.

Prospecte şi amănunte prin **direcţiunea sanatorului în Sibiiu (Nagyszeben).**

Sa. 2318—10.

Farmacia la „Provedinţa dzeiască".

BUDAPESTA, strada Király numărul 86

Renumitele şi mult căutatele cosmetice p. femei întrec orice preparate franceze, au efect neîntrecut:

Alifie camforată de faţă 1 teglă	cor. 2.—
Săpun lulienne 1 bucată	cor. 1.—
Pudră lulienne, în 3 culori, 1 cutie	cor. 1.60
Pastă de dinţi Helena 1 teglă	cor. 2.—
Apă de păr împotriva căruntelei 1 sticlă	cor. 3.—
Spirt întăritor pentru păr 1 sticlă	cor. 2.—
Mult căutatele pastile Migrain pentru păr 1 cutie	cor. 2.—

REICHENBERG JAKAB

BLĂNAR.

Magazin principal în BUDAPESTA, strda Hajó nr 16—18; sucursală: strada Dohány nr. 1/b.

Primeşte spre păstrare pe vară haine de iarnă. Principiul meu e serviciu prompt, preţuri foarte moderate — Comandele din provinţă se execută prompt. — Străformări se execută cu preţuri foarte convenabile. — Toate lucrurile se execută în atelierul meu. — Paltoane cu blană se execută după cel mai nou croiu. (E 2306-12)

„HEBE", societate acţionară cu reşedinţa în Bistriţa (Besztercze).

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai societăţii acţionară „HEBE" în Bistriţă prin aceasta se convoacă la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în 22 Decemvrie st. n. 1914 la 11 ore a m. în Bistriţă (Besztercze) în localul casinei române.

PROGRAM:

1. Raportul direcţiunei şi comitetului de reviziune.
2. Stabilirea bilanţului şi votarea absolutorului pe anul de activitate 1913.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare.
4. Strămutarea sediului societăţii la Sângeorgiul-român (Oláhszentgyörgy).
5. Eventuale propuneri înaintate în senzul statutului.

Bistriţă, la 17 Noemvrie 1914.

He 2320—1 **DIRECŢIUNEA.**

Ceasornice, Bijuterii, Gramofoane, Plăci.

Chiar şi pentru plătiri în rate.

Ceasornice „Strava", Iasla 8 cor. în sus. Inele-litere 30 fileri. Lunar sosesc recepţii de plăci. Mare magazin de articoli pentru sport şi lampe electrice pentru buzunar! Pentru ciasornicele şi gramofoanele noui se dă garanţie de 10 ani, iar pentru reparaţie o garanţie de 5 ani. *Atelier de reparare* pentru ceasornice, bijuterii, gramofoane. Schimb de aur şi argint sdrobit. Tóth József, Cronometru şi orologier artistic, *Szegedin (Szeged)* Dugonics-tér Nr. 11. *Numerose scrisori de recunoştinţă. Preţcurent ilustrat gratis.* Permanent non-[illegible] plăci româneşti.

In atenţiunea negustorilor!

Acoperirea trebuinţelor de ciocoladă şi zaharicale pentru preţuri de fabrică. :: ::
In depozit: Kugler, Heller, Túrth şi Manner. :: ::

GÁBOR MIKLÓS Arad,
Piaţa Andrássy, colţul Salacz utcza
Telefon 1059. Telefon 1059.

(Ga 2270)

STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile

VÂRŞEŢ. strada Kudritzer numărul 44—46.

Cea mai renumită

mare fabrică de mobile

din sudul Ungariei (Versecz).

Pregăteşte mobilele cele mai moderne şi luxoase cu preţuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, ţesături foarte fine şi maşini de cusut. — (Sa 113)

HOTEL „BOULEVARD"

SIBIIU. NAGYSZEBEN.

Zidit din nou s'a deschis în **1 Mai 1914. Este situat în cel mai cercetat şi mai frumos loc în oraş. Priveliţte admirabilă. 60 camere elegante moderne.** Incălzire centrală, electricitate, apă caldă şi rece, lift, garaj p. automobile, automobil la fiecare tren. **Restaurant propriu excelent.**

Roagă binevoitor sprijin arendatorii:

HAYDEKER şi KASPER.

Camere dela 3 cor. în sus.

Ha 2187

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dacă suferi în

DURERI DE STOMAC!

Fără durere în timpul cel mai scurt și cu siguranță, chiar și cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA", (purgativul de fiere) a lui Sándor,

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare cari sunt lipite de ele și prin aceasta împiedecă încuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgăieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 2·50 fil., 12 sticle 5 coroane.

Efectul purgativei de fiere „LAXA„ va fi permanentă dacă deodată folosim

„Regenolul" (balsam de stomac) a lui Sándor,

„REGENOLUL", această esență de stomac vindecă orice soiu de morburi de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. In cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 1·20 fileri.

Originalul „Laxa" și „Regenolul" se poate afla la preparatorul original

Sándor Zoltán

farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGEMUL" la ce e de recomandat să fie cu atenţiune! (Sa 572)

Pictură pe sticlă și atelier mozaic

pentru biserici și alte feluri de clădiri.

Adjustare cu sticlă decorativă în stil ANTIC și MODERN în cadre de ARAMĂ și PLUMB, cu preturi convenabile execută

RUHR és SPITZ

Budapest, VIII., Liliom-u. 28 sz.

Proiecte și prospecte gratis.

(Ru 1929—60).

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu accid boric a cărui efect excelent e în general cunoscut, se pregătește în trei tărimi.

No I. **prav de stropit pentru copii** . . à cor. —·80
No II. **Pudră,** albă crem. sau roza . . . à cor. 1·—
No III. **Prav de stropi pentru bărbați** à cor. 1·—
»Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fâșia de pe cutie și pe capacul cutiei iscălitura »HÖFER«.

Săpun Höfer . . . . à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate maciile din țară și străinătate și dela:

Zentral-Versendungsdepot **HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III. Ungargasse 14.

(E 1968—50)

:: :: INSTITUT DE ASIGURARE ARDELEAN

„TRANSSYLVANIA"

SIBIIU, strada Cisnădiei 1—5.

:: :: :: :: (EDIFICIILE PROPRII.)

Asigurări impotriva focului, pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile, etc. pe lângă premii recunoscute de cele mai favorabile condiții.

Asigurări asupra vieții (pentru învățători și preoți români gr.-or. și gr.-cat dela așezămintele confesionale cu avantagii deosebite), pe cazul morții și cu termin fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penzie și de participare la câștig asigurări de zestre (copii), pentru serviciul militar, asigurări pe spese de înmormântare

Asigurări de accidente corporale, contra infracției (furt prin spargere) și alte nenorociri întâmplătoare

Asigurări contra grindinei (de piatră). Asigurări de pagubă la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5.635 328·12
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.755,858·27
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913 — foc . . .	„	144 436,366·—
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913 — viață . .	„	12.067,702·—
Fonduri de întemeiare și de rezervă	„	2.696,458·—

Prospecte în combinațiile cele mai variate se trimit și se dau gratuit orice informații în birourile direcțiunei, strada Cisnădiei nr. 5. la agentura principală în Arad, Brașov, Cluj precum și la toate agenturile locale.

Persoane versate în acuisiții, cari au legături bune, se primesc în serviciul institutului cu condiții favorabile.

(Ta 239—52)

Tiparul tipografiei „Concordia" societate pe acții în Arad. — Editor responsabil: prof. VASILE STOICA.